

Lausunto

11.10.2018

MV/1234/05.01.00/2018 1 (2)

Hämeenlinnan kaupunki/Kaupunkirakennepalvelut
PL 84
13101 HÄMEENLINNA

Viite Lausuntopyyntö 14.9.2018

Asia **HÄMEENLINNA, Toriparkin hankesuunnitelma, arkeologinen selvitystarve**

Hämeenlinnan kaupunki on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa arkeologisesta tutkimustarpeesta Hämeenlinnan keskustorin alle suunnitellun toriparkin alueella.

Museoviraston muinaisjäännösrekisterin (www.kyppi.fi) mukaan Hämeenlinnan kaupungin keskusta-alueelta tunnetaan yksi muinaismuistolain suojelema kiinteä muinaisjäännös, *Sibeliuksenpuiston* uhrikivi (muinaisjäännösrekisteritunnus 10901000) Kyse on kuitenkin kohteesta, joka on siirretty nykyiselle paikalleen vuonna 1938 Hattulasta.

Hämeen linna perustettiin nykyiselle paikalleen 1200-luvulla. Jo sitä ennen alueella on todennäköisesti ollut rautakautista toimintaa, varsinaisen asutuksen ollessa keskittyneenä Varikonniemen alueelle. Linnan perustamisen jälkeen sen liepeillä sijainnut asutus on ollut kiinteästi yhteydessä itse linnaan ja sen pohjoispuolelle perustettiin vuonna 1639 Hämeenlinnan kaupunki.

Hämeenlinnan kaupunki siirtyi vuonna nykyiselle paikalleen Niementaustanmäelle vanhan kaupungin alueelta vuoden 1777 jälkeen. Tuota ennen linnan eteläpuolisen suon takana sijaitsevalla mäellä tiedetään sijainneen keskiajalta lähtien Saaristen latokartanon, josta ensimmäinen maininta on vuodelta 1539 ja joka esiintyy myös vanhimmassa Hämeenlinnaa kuvaavassa kartassa noin vuodelta 1639. Em. kartassa sekä myöhemmissä kartoissa mäelle ei ole merkitty muuta asutusta tai toimintaa.

Nykyisen kaupunkialueen ensimmäisessä vahvistetussa asemakaavakartan yleissuunnitelmassa (von Arbin, 12.5.1777/1778) kaupungin tori on sijoitettu nykyiselle paikalleen. Kartassa esitetyn mukaan Saaristen latokartanon/virkatalon pihapiiri on sijainnut torin itäpuolella (myöhemmin pikkutori). On todennäköistä, että se on sijainnut ko. paikalla jo keskiajalta lähtien. Uuden (Iso-)torin itälaitaan suunniteltu uusi kirkko valmistui vuonna 1798 ja pohjoislaitaan lääninhallitus/maaherran virkatalo vuonna 1780. Torin etelä- ja itälaidalla oli asuinkortteleita.

Vuoden 1831 kaupungin palon jälkeen C.L Engelin laatimassa uudessa asemakaavassa vuodelta 1832 tori säilytti asemointinsa ja laajuutensa. Myös kirkko ja maaherran virkatalo säilyttivät paikkansa ja torin etelälaidalla sijainneeseen asuinrakennukseen siirtyi kaupungin raatihuone, jolle rakennettiin uusi kivirakennus vuonna 1884. Myöhemmissä asemakaavoissa Iso-torin/kauppatorin ympäristö on säilynyt muuttumattomana ja suurimmat muutokset itse torin alueella ajoittuvat toripuiston rakentamiseen vuonna 1911. Toripuisto jää suunnitellun hankealueen ulkopuolelle.

Em. perusteella Museovirasto arvioi, ettei Hämeenlinnan nykyisen kauppatorin alueella ole todennäköisesti säilyneinä aiemmasta toiminnasta tai asutuksesta sellaisia rakenteita, joita voidaan pitää muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamina kiinteinä muinaisjäännöksinä.

Näin ollen esitetyllä toriparkin suunnittelualueella ei ole tarvetta muinaismuistolain 15 §:n mukaisiin arkeologisiin tutkimuksiin ennen rakennustöitä. Mikäli parkkihalliin liittyvät rakennustyöt laajenevat esitetystä, tulee muuttuneista suunnitelmista pyytää Museovirastolta uudelleen lausunto.

Yli-intendentti

Helena Taskinen

Intendentti

Olli Soininen

Tiedoksi Hämeenlinnan kaupunki/Historiallinen museo